

3. Максимова Н. Ю. Психологія адиктивної поведінки: Навч. посіб. – К.: ВПУ «Київський університет», 2002. – 308 с.

МАЧАБЕЛІ Т.М.,
СОЛЯНИК О.В.

Мукачівський державний університет, Україна

ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА ВЗАЄМОДІЯ У КОЛЕКТИВІ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ: ДО СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ

В сучасних умовах стрімкого розвитку глобалізованого суспільства, модернізації вітчизняної системи освіти, однією з найбільш гострих, об'єктивних і науково – диференційованих проблем є проблема взаємодії у колективі. Природно, що зміст і форми взаємодій змінюються з плином часу, а усвідомлення змін, що відбуваються, допомагає визначитися із сучасною стратегією і тактикою побудови успішних та ефективних взаємодій у колективі закладу освіти.

Колектив – це група людей, що характеризується організованістю і згуртованістю в досягненні спільних цілей діяльності, зумовлених суспільно корисними мотивами [5, с.94]. Найважливішою особливістю діяльності педагогічного колективу є колективна відповідальність за усі результати власної діяльності як суб'єкта освітнього процесу. Індивідуальні зусилля окремих педагогів не можуть бути досить ефективними, якщо вони не узгоджені з діями інших педагогів, якщо немає єдності дій. Ця єдність виявляється, перш за все, в ціннісних орієнтаціях, поглядах, переконаннях та ін.

Професійно-педагогічну взаємодію слід вивчати як міждисциплінарний феномен, взаємозв'язки якого відображаються в широкому спектрі гуманітарних наук. Зокрема, психолого-педагогічні аспекти педагогічної взаємодії досліджені Дж. Аткинсоном, Є.Бондаревською, В. Бурр, О.Глузманом, О.Другановою, С.Золотухіною, М.Євтухом, В.Кузь, О.Мудриком, В.Панком, К.Ушинським та ін.

Взаємодія - процес впливу тіл одне на одне. Взаємодія визначає існування та структурну організацію будь-якої матеріальної системи, її об'єднання поряд із іншими тілами в систему вищого порядку [4, с.95]. Будь-яка взаємодія, як зазначає А.Вербицький, передбачає прямий або опосередкований вплив. Предметом педагогічної діяльності є інша людина, яка має власну активність, й тому це не може бути нічим іншим, як взаємодія, що носить частіше всього асиметричний характер. Процес взаємодії науковець розглядає як цілеспрямований взаємообмін і взаємозбагачення змістом діяльності, досвідом, емоціями, установками, різними позиціям [1, с. 16].

Зміст взаємодії розкривається як на рівні окремих контактів, так і в контексті спільної діяльності. Конкретним змістом взаємозв'язку між учасниками спільної діяльності є співвідношення індивідуального внеску кожного з учасників у спільну справу. Б.Грудинін зазначає, що існує три моделі спільної діяльності: спільно-індивідуальна (кожен учасник робить свою частку загальної справи незалежно від інших); спільно-послідовна (загальне завдання виконується послідовно кожним); спільно-взаємопов'язана (має місце одночасна взаємодія кожного учасника з усіма іншими). Погоджуємося з науковцем, що основними ознаками спільної діяльності є: наявність спільних цілей для учасників взаємодії (спільна діяльність, як і інша

форма кооперації, породжується необхідністю досягнення таких цілей, які недоступні окремій людині або досяжні частково; спільна діяльність є доцільною тоді, коли заздалегідь ставляться усвідомлювані цілі); учасники спільної діяльності, окрім індивідуальних мотивів, повинні мати спонуку працювати разом, тобто слід сформувати загальну мотивацію для досягнення мети; необхідний поділ єдиного процесу досягнення колективної мети на певні складові, тобто на окремі, але функціонально пов'язані сукупності дій, операцій та їх розподіл між учасниками взаємодії; об'єднання (або суміщення) індивідуальних діяльностей, яке розуміється як утворення цілісності спільної діяльності і як сприяння виникненню взаємозв'язків і взаємозалежностей між учасниками цієї діяльності; погоджене, координоване виконання розподілених і об'єднаних індивідуальних діяльностей усіх учасників; необхідність в управлінні (включаючи самоуправління) – потреба, внутрішньо притаманна спільній діяльності; наявність єдиного завершального результату, спільного для учасників діяльності; єдине просторово-часове функціонування учасників взаємодії. Педагогічна взаємодія учасників педагогічного процесу є системою взаємного впливу суб'єктів, залучених до спільної цілеспрямованої діяльності на базі професійної освіти. Така діяльність відбувається через взаємоузгоджені дії агентів навчального процесу в ході педагогічної комунікативної акції [2, с.247-248].

Взаємодія виявляється педагогічною, як вважає Н.Кузьміна, коли мова йде про роль досвідченої людини, яка дає поради, навчає або здійснює шефство (порадник, наставник, учитель). Взаємодія викладача й студента в процесі навчання довгий час розглядалася як система, у якій керівні функції належать викладачеві, що затримувало формування активної позиції студента в навчальному процесі [3, с. 5].

У рамках нашого дослідження важливим є те, що характеристики педагогічного колективу, як суб'єкта діяльності, знаходяться у певному взаємозв'язку із реалізацією певних принципів, які обумовлюють процес якісних змін у ціннісно-змістовій сфері членів педагогічного колективу. Серед них: принцип інтеріоризації – засвоєння і прийняття професійного розвитку в якості своєї гуманістичної цінності; принцип суб'єктності, що дозволяє визначити педагогічний колектив як суб'єкт соціально значущої спільної діяльності, спілкування і міжособистісних відносин, як транслятор культурного досвіду і, одночасно, як автономний феномен, як духовне начало, частина сучасного світу; принцип соціокультурної обумовленості, що визначає вплив соціокультурної ситуації, що склалася в суспільстві, на цілі, зміст і результати професійного становлення і розвитку педагогічного колективу. Реалізація даних принципів дає можливість виділити комплекс характеристик колективу закладу освіти як колективного суб'єкта діяльності, які багато в чому перегукуються із вищезазначеними: прийняття основної цінності колективу, зокрема орієнтація на розвиток особистості кожного вихованця; професійна активність членів колективу при реалізації своїх функцій у досягненні спільної мети; наявність у педагогів творчої інноваційної позиції по відношенню до своїх професійних функцій; здатність членів колективу до професійної самоорганізації та самовдосконалення; сформованість колективної та індивідуальної педагогічної рефлексії.

На основі аналізу і узагальнення наукових досліджень, професійно-педагогічну взаємодію у колективі закладу освіти розуміємо як суб'єкт-суб'єктні взаємини, які виникають між його педагогічними працівниками. Вважаємо, що професійно-педагогічну взаємодію можна характеризувати як педагогічне партнерство.

Список використаних джерел

1. Вербицкий А.А. Активное обучение в высшей школе: контекстный подход : метод. пособие / А.А. Вербицкий. – М. : Высш. шк., 1991. – 207 с.
2. Грудинін Б. О. Педагогічна взаємодія: вимоги в контексті особистісно орієнтованої освітньої парадигми /Б.О.Грудинін //Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 2014, № 5 (39). – С.245-255.
3. Кузьмина Н.В. Профессионализм личности преподавателя и мастера производственного обучения / Н.В. Кузьмина. – М., 1990. – 117 с.
4. Розенталь М. М. Философский словарь / [Адо А. В., Альтман В. В., Анисеев Н. П. и др.] ; под. ред. М. М. Розенталя. – 3-е изд. – М.: Политиздат, 1975. – 496 с.
5. Тимошко Г. М. Соціально-педагогічні основи розвитку організаційної культури в системі управління школою / Г. М. Тимошко // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – 2011. – № 17. – С. 93-98.

МИКУЛІНА А. К

Мукачівський державний університет, Україна

СИНТЕЗ МИСТЕЦТВ ЯК ЗАСІБ САМОВИРАЖЕННЯ ДОШКІЛЬНИКА

Процес модернізації системи дошкільної освіти передбачає розв'язання основного завдання – створення розвивальних умов для відповідального самовизначення особистості, яка зростає, її реалізації в різних формах активності. У цьому аспекті особливого значення набуває проблема самовираження дитини, розвитку її творчості в різних видах діяльності.

Починаючи з дошкільного навчального закладу, педагог покликаний розвивати в дітей художній смак, виховувати важливу для людини якість – любов до мистецтва, до прекрасного. Зорові образи, створені мистецтвом, легко запам'ятовуються й залишаються в пам'яті надовго. Вони збагачують емоційний світ, вчать яскравіше сприймати навколишнє життя.

За словами науковців, розвиток особистості дошкільника пов'язаний зі зміною його ставлення до довкілля та самого себе, кожна зміна виступає новим етапом у розвитку його свідомості й самосвідомості, зумовлена тим, як саме дошкільник вирізняє себе з навколишнього світу; як із ним співвідноситься.

Як зазначають А. Богуш, Л. Березівська, самовираження – означає розкриття дитиною свого внутрішнього «Я», своєї індивідуальності в художній творчості, у художньо-мовленнєвій, ігровій, образотворчій та інших видах діяльності [1].

Самовираження, зауважує О. Лобова, відіграє важливу роль у розвитку потенційних творчих можливостей дошкільників і являє собою самодостатній процес. Дорослий, створюючи умови для самовираження дітей дошкільного віку, стимулює тим самим у неї творчу активність. Вчена виділяє такі стадії самовираження дитини:

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>